Kunst i København

Strategi for kunst i offentlige rum i Københavns Kommune

VISION

Alle københavnere og besøgende skal kunne opleve kunst i hele København. I Københavns Kommune skaber vi rum for frie kunstneriske udtryk, der – på linje med ytringsfrihed og forsamlingsfrihed – styrker den demokratiske samtale og beriger samfundet. Vi indtænker kunst af høj kvalitet i udviklingen af byen og byens liv, så København – også i fremtiden – er en af verdens bedste byer at bo i.

Forsidebillede: Maja Malou Lyse, *Bombshell, Boom!,* 2024-2025, Politikens Forhal x Områdefornyelse Bavnehøj. Foto: Jan Søndergaard
Bombshell, Boom! viser, hvordan Københavns Kommune kan skabe åbninger for kunstnere og sikre at borgerne møder kunst i alle bydele. Én gang årligt i tre år inviterer Københavns Kommunes områdefornyelser og Politikens Forhal professionelle kunstnere til at ansøge om at skabe en udstilling i Politikens Forhal og et midlertidigt kunstværk, der skal stå på Rådhuspladsen og efterfølgende i et kvarter, hvor en områdefornyelse er i gang. Billedkunstneren Maja Malou Lyse vandt første call med udstillingen *BOMBSHELL, BOOM!*, hvor hun undersøger side 9-pigens historie på baggrund af research i JP/Politikens Hus' fotoarkiv. I udstillingsperioden hvilede en af modellernes øjne over Rådhuspladsen, og efterfølgende blev værket udstillet som et billboard ved Sydhavn St. Med sin sans for mediers magt vender Lyse kvindens blik mod offentligheden og udfordrer den typiske fremstilling af kvinden og hendes nøgne krop i det offentlige rum.

INDHOLDSFORTEGNELSE

Vision
Forord
Introduktion – fra reaktiv praksis til aktiv stillingtagen
Tema 1: Kunst af høj kvalitet til alle københavnere
Tema 2: Kunst, der fremmer demokratisk dannelse og samtale
Tema 3: Kunst, der skaber attraktive og bæredygtige byrum
Tema 4: Samarbejde om kunst
Tema 5: Forvaltningspraksis med fokus på transparens og kunstnerisk kvalitet
Baggrund
Appendiks

MÅLGRUPPER – RETTESNOR FOR KØBENHAVNS KOMMUNE OG INSPIRATION FOR EKSTERNE
Kunst i København sætter retningen for, hvordan vi vil arbejde med kunst i offentlige rum – både når vi selv udvikler byen og når vi gør det sammen med andre. Strategien hviler på en bærende vision om kunstens demokratiske potentiale i det offentlige rum.

Strategien er en rettesnor for, hvordan kommunen arbejder i de offentlige rum, som vi ejer og forvalter, og en inspiration for, hvordan andre aktører, private som offentlige, kan tilføje kunst af høj kvalitet i offentligt tilgængelige rum.

Den er målrettet eksterne aktører for eksempel offentlige og private bygherrer, arkitekter og byudviklere, kunstfaglige aktører, konservatorer, kunstnere samt Københavns Kommunes lokaludvalg og medarbejdere i Teknik- og Miljøforvaltningen, Kultur- og Fritidsforvaltningen, Økonomiforvaltningen m.fl.

FORORD

Vi ønsker at kunst giver København særkende, skaber fortællinger og inspirerer lokalt, nationalt og internationalt. Ligesom København er et forbillede indenfor gastronomi, design, arkitektur og byudvikling, skal kunst bidrage til at løfte københavnernes livskvalitet og udvikle byen, så den – også i fremtiden – er en af verdens bedste byer at bo i.

Hele 78% af de adspurgte borgere i Københavns Borgerpanel mener, at kunst i byrummet er vigtigt og mange peger på, at kunst bidrager til en smukkere by, giver nye oplevelser og skaber refleksion. Men i dag har vi en uønsket ulige fordeling af kunst i byens rum. Hvor der er kamp om pladsen i nogle bydele, er der langt mellem kunstværkerne andre steder. Det skal laves om.

Vi ønsker at alle københavnere skal have mulighed for at opleve kunst lokalt og deltage i og bidrage til den demokratiske samtale via kunst. Desuden skal byens kunst være mere divers og repræsentere befolkningen bredt set. Derfor vil vi skabe bedre mulighed for at områdefornyelser, lokaludvalg, bygherrer, private aktører, kunstnere m.fl. kan initiere kunstværker i byens rum og vi vil gå i dialog med borgere om hvor og hvordan, vi kan løfte indsatsen lokalt.

Desuden vil Københavns Kommune engagere sig aktivt i, hvilken kunst, der skal præge byens rum og sikre at den kunst, københavnere og besøgende møder, har høj kvalitet og relevans og spiller sammen med stedet. Det gælder både, når Københavns Kommune udvikler kunst og når vi modtager donationer af kunst.

Vi håber, at strategien *Kunst i København* vil inspirere læsere til at skabe kunst, der skaber refleksion og giver perspektiv.

Kerstin Bergendal, *Apropos En Eng*, 2024, Grønningen NV – Bispeparken, Bispebjerg, København. Foto: Ture Andersen

Værket viser hvordan København kan skabe attraktive og fremtidssikrede byrum med stærk lokal forankring. Projektet blev igangsat i 2019, da Områdefornyelse Nordvest og Statens Kunstfond inviterede billedkunstner Kerstin Bergendal til at udvikle et tidsbaseret kunstprojekt i forbindelse med skybrudssikringen af to åbne fælleder mellem tre almene boligforeninger. Gennem samtaler og møder med områdets beboere har Bergendal skabt et fælles billede af stedets kvaliteter og behov, som har dannet grundlag for parkens udformning. Hun har desuden tilføjet en række enkle, men mangetydige træstrukturer, som brugerne definerer anvendelsen af. Projektet er udviklet i et langvarigt, tværfagligt samarbejde mellem Områdefornyelsen Nordvest, Teknik- og Miljøforvaltningen, HOFOR, SLA, Niras, Åse Eg Jørgensen, Efterland og Kerstin Bergendal. Grønningen blev i 2025 tildelt *Årets Arne*, Arkitektforeningens prestigefyldte arkitekturpris, og er også præmieret ved Københavns Kommunes bygningspræmiering 2025.

INTRODUKTION - FRA REAKTIV PRAKSIS TIL AKTIV STILLINGTAGEN

Kunst i byrummet, skolegårde og naturområder beriger København og optager københavnerne. Områdefornyelser, lokaludvalg, foreninger og private og offentlige bygherrer arbejder i stigende grad med kunst for at skabe byrum af høj kvalitet og steder, hvor borgerne trives.

I dag er kunst i Københavns Kommunes offentlige miljøer ulige fordelt over bydelene. Dertil portrætterer hovedparten af monumenterne mænd. I de seneste år har tilføjelsen af nye kunstværker i byrummet derfor skabt store offentlige debatter – både om hvem, der skal portrætteres og af hvem og på hvilken måde. Det har givet anledning til refleksion over Københavns Kommunes rolle i og tilgang til byens kunst.

Strategien *Kunst i København* tager afsæt i den aktuelle samtidskunst med ønsket om at professionelle kunstnere sætter deres præg på byen. Strategien omfatter kunst i alle typer af offentlige rum, det vil sige steder og platforme, hvor københavnere og gæster færdes, mødes, er sammen og taler med hinanden. Og den vil blive efterlevet på arealer, i bygninger og digitale flader ejet af Københavns Kommune. Strategien omfatter kunst tiltænkt alle grupper i samfundet. Det kan være familier, børn, unge og ældre. Ja, sågar fisk og mursejlere. Strategien skal også gøre kunst tilgængelig for så mange som muligt fx mennesker i udsatte positioner eller med funktionsnedsættelser.

Aktiv stillingtagen

Med strategien tager Københavns Kommune en ny rolle på sig. Vi udvider vores engagement i kunst i offentlige rum og vil sætte retningen for kunst i København i højere grad. Strategien har fokus på, hvordan vi kvalificerer vores praksis på feltet – både når vi forvalter den eksisterende samling af kunst og når vi – selv eller sammen med andre - tilføjer ny kunst til det offentlige rum.

Når vi – eller eksterne – tager initiativ til at placere kunstværker, udvikle ny kunst og revurdere værker i samlingen, vil vi udarbejde en kontekstanalyse, der ligger til grund for drøftelser og valg af kunst. Vi vil basere vores beslutninger om permanente værker på Rådet for Visuel Kunsts og Københavns stadsarkitekts faglige vurderinger. Midlertidige værker vil også blive vurderet fagligt, hvis værkerne opsættes for en længere periode. Vi vil derudover arbejde for transparente og enkle processer og styrket faglig rådgivning. Og vi vil sikre, at der er diversitet i de kunstneriske udtryk, i den kunstfaglig rådgivning og i brugen af kunstarter. Vi vil sikre repræsentation af køn, identiteter og etniciteter, så samlingen i højere grad følger med tiden.

Nicolai Risbjerg, *To Infinity... And Beyond...*, 2024, Udstillingsstedet Sydhavn Station. Foto: Morten Underbjerg

To Infinity... And Beyond... illustrerer, hvordan mindre indsatser og initiativer som Udstillingsstedet Sydhavn Station skaber rum for den unge kunstscene. Gennem en række fysiske værker og en performance reflekterer Nikolai Risbjerg over menneskets drømme om rummet – og hvordan det rummer et enormt potentiale for menneskeheden. Samtidig stiller udstillingen spørgsmål til en ny verdensorden og de mulige konsekvenser, en kolonisering af rummet kan medføre. Udstillingen blev realiseret med støtte fra forskellige fonde samt Rådet for Visuel Kunst, Københavns Kommune.

RÅDET FOR VISUEL KUNST
Rådet for Visuel Kunst er Københavns Kommunes rådgivende organ inden for visuel kunst. Rådet består af otte medlemmer. De tre er udpeget som medlemmer af Borgerrepræsentationen, mens fem er udpeget som kunstnerisk sagkyndige efter indstilling fra faglige organisationer. Rådet har til opgave at fungere som kunstfaglig rådgiver for Kultur- og Fritidsudvalget samt andre relevante udvalg. Det kan fx være i forbindelse med ansøgninger til Kultur- og Fritidsudvalget om støtte til større kunstprojekter. Rådet for Visuel Kunst er fast høringspart i sager, der vedrører skulpturer og monumenter i det offentlige rum. Rådet har også til opgave at støtte billedkunstneriske projekter af høj kvalitet og at indkøbe kunst til kommunen.

Rådets vision for kunst i offentlige rum i Københavns Kommune er at kunst:

- **stimulerer, aktiverer og præger offentlige miljøer**
  Københavns Kommune skal arbejde for, at kunstnerne og kunsten spiller en central rolle i udformningen af vores offentlige rum. Kunsten skal udvikle og forbedre vores fælles bymiljøer. Kunsten kan skabe refleksion eller fordre forandring og bidrage med nye perspektiver på fortid, nutid og fremtid.

- **er mangfoldig i afsender, modtager og udtryk**
  Københavns Kommune skal sikre, at byens borgere og besøgende møder en mangfoldighed af kunst i offentlige rum. Kunsten skal turde udfordre visuelt, idemæssigt og sanseligt og skal spejle byens sammensætning på tværs af generationer og demografi.

- **bidrager til demokratisk dannelse**
  Københavns Kommune skal skabe rum for frie kunstneriske ytringer og fremme forståelsen af kunstens betydning for den enkelte, demokratiet og samfundet som helhed. Kunst i offentlige rum sikrer en bred tilgang og adgang til kunst for alle borgere.

- **sikres gennem professionelle og transparente arbejdsgange**
  Københavns Kommune skal arbejde for, at kunstnere har gode og forudsigelige arbejdsvilkår, og at kunsten i Københavns Kommune bliver båret af professionelle kræfter, der kan løfte visionerne for kunst i offentlige rum.

- **er med til at udvikle samtidskunsten både nationalt og internationalt**
  Kunsten skal følge med udviklingen og være udviklende for samtidskunsten. Kunsten indgår i en international sammenhæng, og København skal stræbe efter at være en toneangivende international aktør.

OMRÅDEFORNYELSERNE I TEKNIK- OG MILJØFORVALTNINGEN

En områdefornyelse er en særlig lokal indsats, som har til formål at løfte et udsat kvarter ved at skabe bedre fysiske omgivelser, styrke sociale fællesskaber og fremme lokalt kulturliv. Det sker blandt andet ved at skabe attraktive byrum, styrke lokale netværk og skabe grobund for nye fællesskaber. Områdefornyelsens sekretariat, som består af medarbejdere fra Teknik- og Miljøforvaltningen, arbejder fra et lokalt kontor, og beboere og aktører deltager aktivt i områdefornyelsesarbejdet fx ved at sidde i områdefornyelsens styregruppe eller arbejdsgrupper. Kunst er ofte en del af områdefornyelsernes arbejde i et kvarter og der laves i samarbejde med beboerne lokale kunststrategier. Der er udviklet mere end 50 kunstprojekter i områdefornyelserne i København, der dækker et bredt spænd af kunstneriske praksisser fra billedkunstnere, designere, arkitekter, forfattere m.fl.

Milena Bonifacini, *En Levegård*, 2021, Smedetoften, Bispebjerg, Områdefornyelse Nordvest. Foto: Områdefornyelse Nordvest

En Levegård er et eksempel på områdefornyelsernes arbejde med kunst som metode til at forandre Københavns områder fysisk, socialt og kulturelt. Værket blev etableret foran Smedetoften Ungekulturhus i forbindelse med renoveringen af et større byrum under Områdefornyelse Nordvest. Værkets organiske former skyder blødt op mellem chaussésten, træer og gadelamper og får forbipasserende til at stoppe op. Pladsen er tænkt som et opholds- og mødested – både for ungekulturhusets unge, områdets beboere og forbipasserende. *En Levegård* har mobiliseret beboerne, skabt stolthed, inviteret til debat og bidraget til et tryggere byrum ved Smedetoften.

LOKALUDVALG

I Københavns Kommune er der 12 lokaludvalg, som hver har en geografisk afgrænset bydel som indsatsområde. Lokaludvalgene samarbejder aktivt med bydelens københavnere og forvaltninger om de temaer, der er væsentlige for bydelen. Lokaludvalgene har derfor en vigtig rolle, når vi arbejder med kunst i det - lokale - offentlige rum. Lokaludvalgene er høringsparter i de ansøgninger om donation af permanente kunstværker, som Københavns Kommune modtager. Udvalgene fungerer som talerør for de lokale beboeres holdninger og forholder sig bl.a. til værkets forankring i lokalmiljøet, herunder den kontekst, hvor et værk tænkes placeret. Samtidig har lokaludvalgene en særlig stedsforståelse, som også i flere bydele er udmøntet i lokale kunststrategier.

Tema 1: Kunst af høj kvalitet til alle københavnere

Fri kunst er en kerneværdi i demokratiske samfund, der bidrager til at øge borgernes livskvalitet, styrker den demokratiske samtale og inspirerer lokalt, nationalt og internationalt. Københavns Kommune vil præsentere borgere og besøgende for alsidig samtidskunst i alle bydele, der er relevant for både nutidens københavnere og for fremtidige generationer. Dette tema beskriver, hvordan Københavns Kommune vil arbejde for at alle københavnere får adgang til kunst.

Det er vores mål

- At alle københavnere kan opleve kunst af høj kvalitet i alle bydele.

- At København bliver kendt og anerkendt for kunst af (inter)national kaliber og med lokal relevans.

- At Københavns Kommunes samling af kunst er repræsentativ for borgernes og kunstens mangfoldighed – i samtiden og i fremtiden.

Hvordan vil vi opnå vores mål?

Vi vil udvikle en mangfoldig kunstsamling, der kommer alle bydele til gode ved at inddrage københavnerne i vores prioriteringer. Vi vil herigennem sikre bred fordeling af køn, identiteter og etniciteter og bidrage til den løbende refleksion og samtale om repræsentation i byens kunst.

Vi vil identificere mulige steder og målgrupper for kunst gennem dialog med lokaludvalg, eksterne samarbejdspartnere m.fl., og vores beslutninger om kunst skal være transparente og baseres på faglighed og lokal forankring. Københavns Kommune vil aktivt kvalificere den kunst, som præger de offentlige miljøer i København. Beslutninger om kunst, der skal indgå i byrummet mere end et år, vil blive baseret på Rådet for Visuel Kunsts og Københavns stadsarkitekts faglige vurderinger. Det gælder både når eksterne tilbyder kommunen gaver og når kommunale aktører, for eksempel lokaludvalg eller Teknik- og Miljøforvaltningen via områdefornyelserne, ønsker at udvikle nye værker til byen.

Når vi tilføjer kunst i byens rum, vil vi give plads til nyskabende samtidskunst skabt af professionelle billedkunstnere, kunsthåndværkere, designere m.fl., så københavnerne kan opleve forskelligartet kunst. Vi vil give plads til et bredt spænd af kunst – fra små overraskelser i hverdagen til større manifestationer, eksperimenter og endnu ukendte formater, inddragende processer og interventioner i byens rum.

Når vi vurderer den eksisterende kunst, vil vi vægte værkers fortsatte evne til at nuancere den demokratiske samtale. Med det udgangspunkt vil vi løbende tage stilling til om den kunst, som københavnerne møder, har relevans – i dag og i fremtiden.

Göksu Kunak med Felix Beer, Buğra Büyükşimşek, Markus Hausmann, Chima Okerenkwo og Nomi Sladko, *VENUS vol. 2*, Københavns Rådhusplads, 2025. Foto: Jan Søndergaard

Venus vol. 2 viser, hvordan performancekunst på poetisk og kritisk vis kan reflektere over identitet og samfundsnormer. Ved at trække på referencer fra film, musikvideoer og historiske Venus-fremstillinger undersøger værket, hvordan vores visuelle kultur skaber forestillinger om frihed og begrænsning. Værket udfordrer idéer om migration og tilhørsforhold ved at omforme kendte motiver fra populærkulturen, kunst- og kulturhistorien. Denne performance udforsker klichéer om immigration, restriktioner, fastlåshed og nødvendigheden af at sætte tempoet ned.

Alicja Kwade, *Pars Pro Toto*, 2019, Mærsk Tårnet, Københavns Universitet, Nørrebro, København. Foto: Torben Eskerod

Værket *Pars Pro Toto* af den polske kunstner Alicja Kwade spejler universitetets internationale profil og illustrerer, hvordan kunst af international kaliber kan have lokal relevans. Værket består af 13 store og små stenglober, der triller gennem Mærsk Tårnets foyer og ud på forpladsen, indtager byrummet og inviterer til interaktion. Installationen minder os om størrelsen på vores egne problemer, som ofte synes mindre, når vi udvider vores perspektiv. Værket er kommissioneret af Bygningsstyrelsen for Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet, Københavns Universitet.

Iván Argote, *Dinosaur*, 2024, The High Line, New York. Courtesy the Artist and The High Line [Værket ikke gengivet her]

Dinosaur er et eksempel på en samtidskunstners fortolkning af monumenter i byens rum – og en opmærksomhed på det mere-end-menneskelige i byen. Værket forestiller en kolossal, hyper-realistisk due placeret på en betonplint. Med humor kanoniserer Iván Argote New Yorks velkendte gadefugl og udfordrer storheden i de traditionelle monumenter, der hylder historiske personer. Navnet *Dinosaur* refererer både til skulpturens monumentale skala og til duens forfædre, som for millioner af år siden dominerede kloden. Ligesom de duer, der har inspireret værket, fungerer *Dinosaur* som et vidne til byens udvikling og konfronterer os med vores stadigt skiftende forhold til naturen og dens andre beboere.

Nina Beier, *Women and Children*, 2022 [Værket ikke gengivet her]

Springvandsskulpturen *Women and Children* er et eksempel på, hvordan samtidskunstnere kan tolke monumentgenren. *Women and Children* består af ti klassiske og moderne bronzeskulpturer af nøgne kvinder og børn - en type skulpturer, klassisk indenfor den vestlig kunsthistoriske tradition, som Nina Beiers har sammenstillet i en ny komposition. Skulpturerne er købt på auktioner og transformeret, så øjnene fungerer som springvand. Humoristisk, poetisk og kommenterende på samme tid. Titlen henviser til et victoriansk maritimt princip, hvor kvinder og børn antages som de svageste og derfor skal reddes først i farefulde situationer. Skulpturen er oprindeligt kommissioneret til High Line, New York i 2020 og indkøbt permanent til Kiasma Finnish National Gallarys samling med støtte fra Ny Carlsbergfondet.

Anne Marie Carl Nielsen, *Musikkens Genius*, 1939, Indre By, København. Foto: Nana Reimers

Værket *Musikkens Genius* er et ældre eksempel på offentlig kunst i København, der tegner en udvikling i monumentgenren, som billedhugger Anne Marie Carl Nielsen er kendt for at nytolke . *Musikkens Genius* er er et symbolsk portræt af hendes mands Carl Nielsens musik, ikke en direkte afbildning af ham. Det var greb nyt dengang – og en tilgang til portrættering, der fortsat diskuteres. Nielsen var en væsentlig figur i hendes samtid, der skrev verdenshistorie, da hun i 1908 vandt en anonym konkurrence og fik mulighed for at udføre én af de mest prestigefyldte opgaver for den tid: en rytterstatue. I dag er Anne Marie Carl-Nielsens Legat en vigtig støtte til kunstnere og offentlig kunst, blandt gennem Anne Marie Carl-Nielsen program for kunst i offentlige rum på Det Fynske Kunstakademi.

Tema 2: Kunst, der fremmer demokratisk dannelse og samtale

Alle københavnere skal via kunsten kunne deltage i byens liv, fællesskaber og samtaler. I Københavns Kommune anses kunst som en værdi i sig selv, der samtidig indbyder til demokratisk deltagelse, skaber møder mellem mennesker, baner vej til refleksion over vores fælles fortid og lægger spor til fremtiden. Dette tema beskriver, hvordan Københavns Kommune vil indtænke kunst i den demokratiske samtale og gøre kunstsamlingen tilgængelig for københavnere og besøgende.

Det er vores mål

- At kunst engagerer offentligheden i samtaler om vores samvær og samfund.

- At kunst, der repræsenterer historiske figurer, personer og begivenheder, har lag der skaber refleksion og samtale i dag.

- At alle københavnere kan få viden om og finde frem til byens samling af kunst.

Hvordan vil vi opnå vores mål?

Vi vil skabe rum til kunst, hvor den offentlige samtale om byens og samfundets udvikling foregår. Vi vil opfordre offentlige som private aktører til at inddrage kunst i udviklingsprocesser som et element, der kan give perspektiv på aktuelle temaer og fremme fælles erkendelser. Vi vil inddrage kunst i læringsforløb eller formidling, hvor kunsten kan give yngre københavnere stemme og demokratiske kompetencer.

Vi vil aktivere den eksisterende samling gennem samtidskunst eller formidling, der tilbyder københavnere nye perspektiver og rum for refleksion. Når der bliver taget initiativ til nye monumenter og mindesmærker vil vi opfordre initiativtager til at udforske, hvordan repræsentationer af historien kan udføres af samtidskunstnere i formater, der rækker ud til offentligheden. Dertil vil vi stille krav om kunstfaglig rådgivning i processen og at mere end én kunstner giver bud.

Vi vil fremover formidle Københavns Kommunes samling af kunst samlet. En digital indgang til kunst skal give borgere og besøgende indblik i kunstsamlingen – både midlertidige og permanente værker i offentlige miljøer og den kunst, der løbende bliver indkøbt af Rådet for Visuel Kunst.

Til Vægs, *Healingen*, 2019, AKB Lundtoftegade, Nørrebro, København. Foto: Maria Castagna
Værket *Healingen* viser, hvordan kunst kan engagere en bredere offentlighed i politiske spørgsmål. I 2018 kom det almene boligområde AKB Lundtoftegade på regeringens ghettoliste. Siden da forsøgte man at komme af listen gennem forskellige tiltag – renoveringer, kunstudsmykninger og beboerinddragelse. Sammen med billedkunstner Marie Louise Vittrup Andersen skabte udstillingsplatformen Til Vægs projektet *Healingen* – et beboerinddragende initiativ på tværs af alder, køn og kulturer, med det formål at helbrede boligområdet. 40 maskeklædte personer deltog i en rituel vandring rundt om området med håndbroderede bannere og lilla røg.

Khaled Barakeh, *Design of Necessity*, 2023, Maria Kirken, Vesterbro, København. Foto: Khaled Barakeh
Den syriske kunstner Barakehs socialt engagerende kunstværk er et eksempel på, hvordan aktører kan løfte en demokratisk samtale om aktuelle samfundsmæssige problemstillinger. *Design of Necessity* er en stedsspecifik, deltagerbaseret performanceinstallation, der hylder modstandskraften hos krigsramte syrere, og involverer overlevende syrere i Danmark samt syrere, der lever i danske deportations- og asylcentre. Udstillingen i Mariakirken viser kreative løsninger, som syrerne udviklede under belejring — for eksempel parabolskærme brugt til madlavning og svampedyrkning i mørke rum. Udstillingen var den tredje i *Maria Projektet*, der undersøger social-etiske modeller for samtale og samvær gennem billedkunsten samt kirkens rum og praksis, og er en del af det uafhængige initiativ Maria Projektet, som er udviklet af kurator Matthias Hvass Borello i samarbejde med Lise Rasmussen, præst ved Mariakirken.

Jeremy Deller (GB), *We're Here Because We're Here*, 2016, UK [Værket ikke gengivet her]
We're Here Because We're Here var en landsdækkende performance skabt for at markere 100-året for Slaget ved Somme. Værket demonstrerer, hvordan midlertidige kunstværker kan lejre sig dybt i den kollektive erindring. Performancen fungerede som et levende mindesmærke – både intimt og kollektivt – og mindede publikum om krigens menneskelige omkostninger, langt fra traditionelle monumenter og ceremonier. Den 1. juli 2016 dukkede 1600 unge mænd op i byer over hele Storbritannien iført uniformer fra Første Verdenskrig. Hver performer repræsenterede en soldat, der døde på slagets første dag, og bar et kort med hans navn. Performancen skabte uventede, stærke møder i byernes offentlige rum og spredte sig viralt på sociale medier med hashtagget #wearehere.

Nis Rømer, *Artist in Residency*, Holbæk Kommune, 2025-2027. Foto og arrangement: Nis Rømer i samarbejde med erhvervsuddannelsen NEG & naturcenteret Holbæks Grønne Lunge, april 2025

Billedkunstneren Nis Rømers toårige residence i Holbæk Kommune som huskunstner, er et eksempel på hvordan kunstnere kan bidrage med kompetencer. Nis Rømer arbejder med regeneration, bæredygtighed og kystøkologi med særligt fokus på børn og unge. Målet er at skabe en kommune for samspil mellem flere arter, hvor magi og det imaginære får større plads. Det handler om at skabe nødvendig forandring. Gennem facilitering af tværfaglige møder, der fremmer udvikling på tværs af kommunens forvaltninger, organisationer og i samspil med de unge gøder man jorden for forandring og nytænkning. I Holbæk er projektet forankret ved lokale kulturinstitutioner som Kulturskolen, Kystliv, UngHolbæk, Nationalmuseets afdeling for Søfart og Maritime Håndværk samt Observatoriet i Brorfelde med flere.

***Gå til genbrug* v. Debbie Kathrine Sørensen, Sydhavn Genbrugscenter, Kongens Enghave, København.**
Forløbet *Gå til genbrug* er et eksempel på, hvordan kunst kan bruges som metode i en kreativ proces til børn og unge faciliteret af tekstilkunstnere. Sydhavn Genbrugscenter oplyser og danner borgere om genbrug, ressourcer og materialer gennem workshops og læringsforløb. I tæt samarbejde med Børnekulturstedet Karens Minde og tekstilkunstnerne Anna Rosa Hiort-Lorenzen og Debbie Kathrine Sørensen har genbrugscenteret udviklet forløbet *Gå til genbrug*, hvor unge mellem 10 og 17 år en dag om ugen undersøger materialer og skaber nyt ud fra kasserede ressourcer.

Tema 3: Kunst, der skaber attraktive og bæredygtige byrum

Kunst bidrager til at skabe byrum og miljøer med særlige identiteter, styrker lokal stolthed og øger københavnernes livskvalitet. Kunst har også et innovativt potentiale. Sammen med kunstnere, fageksperter og borgere vil vi udvikle og afprøve nye metoder og kunstneriske udtryk for bæredygtig byudvikling. Dette tema beskriver, hvordan Københavns Kommune forholder sig til kunst i byens fysiske udvikling af bygninger, byrum og natur.

Det er vores mål

- At kunst indtænkes i byen fysiske udvikling og formgivning af naturområder, bygninger og byrum.

- At københavnere bliver inviteret til at deltage i byens udvikling og bæredygtighedstiltag gennem kunst.

- At Københavns Kommune inddrager kunst og kunstnere i arbejdet med klima, bæredygtighed, natur og biodiversitet.

Hvordan vil vi opnå vores mål?

Når vi fornyer bykvarterer gennem områdefornyelser, inddrager vi kunst til at skabe fællesskab og løfte kvaliteten af byrummet. Når vi udvikler byområder og bygger nyt - som byudvikler og bygherre eller som myndighed med private byudviklere - vil vi indtænke kunst i dialoger, planarbejde og udbud.

Når vi klimatilpasser byen, vil vi indtænke kunstnere i tværfaglige teams med arkitekter, landskabsarkitekter, konservatorer, ingeniører, biologer m.fl. og gennem kunst udvikle attraktive miljøer, der giver nye bud på fremtidsforestillinger. Når vi udvikler nye løsninger, vil vi invitere kunstnere ind i udviklingsprocessen.

For at skabe plads til eksperimenter og udvikling vil vi skabe midlertidige rum til kunstneriske processer og projekter, hvor kunstnere kan afsøge nye udtryk og former for det bæredygtige liv. Det kan være specifikke steder, hvor kunstnere fx kan afprøve genbrug af materialer, udvikle nye materialer, produktionsformer eller cirkulære udstillingspraksisser.

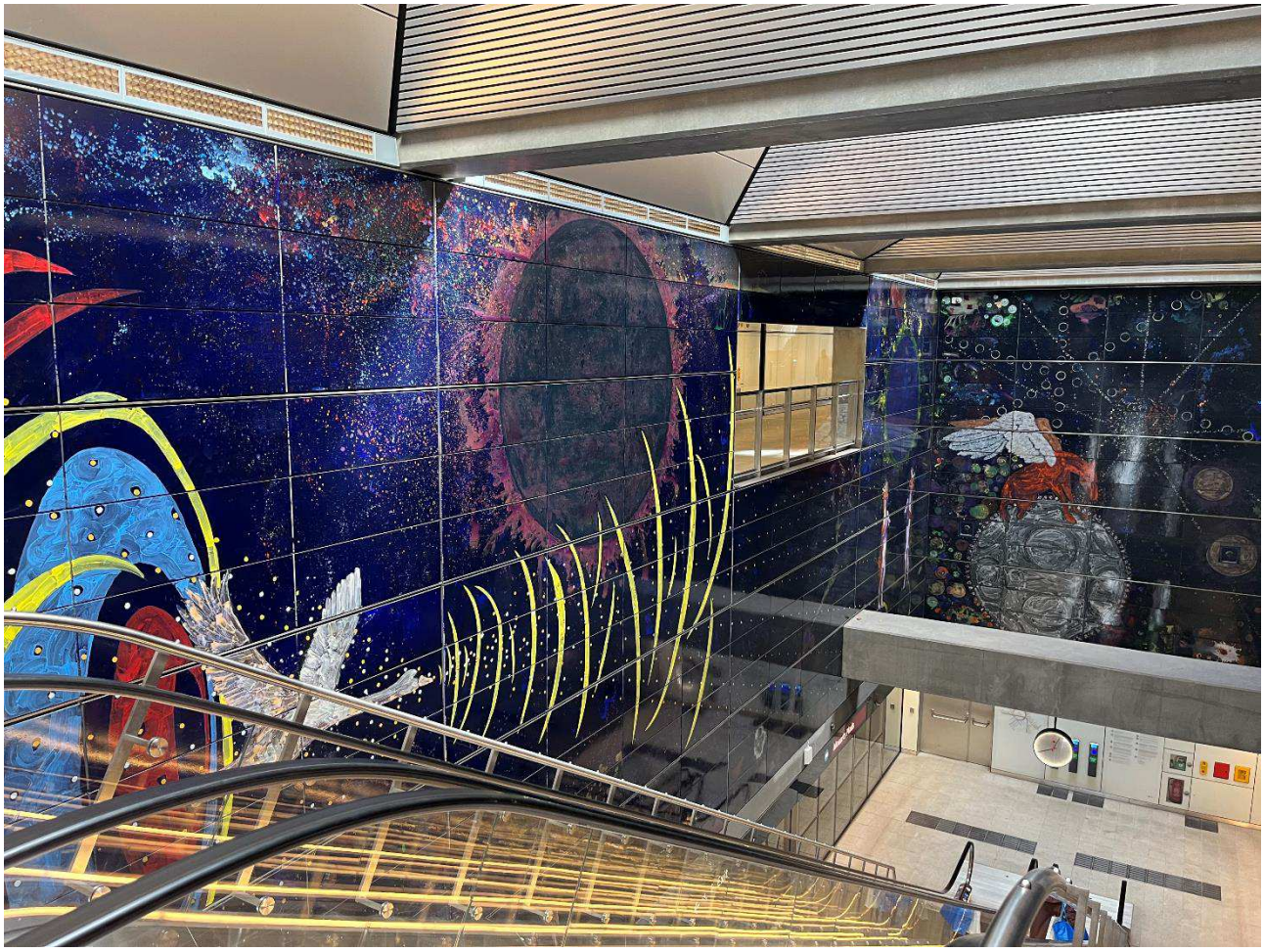

Christian Schmidt-Rasmussen, *Ud af barndommen*, 2024, Mozarts Plads Metro Station, København. Foto: Christian Schmidt-Rasmussen

Ud af barndommen illustrerer, hvordan kunstnere kan skabe værker, der styrker lokale fortællinger og stedsidentitet. På Mozarts Plads har billedkunstner Christian Schmidt Rasmussen skabt et monumentalt og eventyrligt maleri bestående af mere end 800 håndmalede fliser med en detaljeringsgrad, der vil tage pendlere med metroen mange år at udforske. Den lokalt bosiddende kunstner har ladet sig inspirere af miljøet over jorden og skabt et barndommens univers med legende børn, fabeldyr og planeter. Det monumentale værk er bestilt af Metroselskabet og Statens Kunstfond som ét ud af fem værker til metrolinjen M4, der forbinder Sydhavn og Nordhavn. Værket er støttet af Det Obelske Familiefond og Villumfonden. Det er præmieret ved Københavns Kommunes Bygningspræmiering 2025.

Malene Bach, Lundehusskolen, 2019, Bispebjerg, København. Foto: Laura Stamer
På Lundehusskolen har billedkunstner Malene Bach farvesat vægge, gulve, gardiner, møbler, vitriner, trapper og køkkener. Bachs arbejde på Lundehusskolen viser, hvordan en kunstners farvegreb bidrager positivt til DGNB-certificeringen og dermed Københavns Kommunes arbejde med bæredygtigt byggeri. Da Københavns Kommune renoverede skolen, inviterede Københavns Byggeri Bach ind som ekstra rådgiver i TRUST-samarbejdet. Det blev til et omfattende helhedsgreb, hvor Bach forstærkede de oprindelige arkitektoniske kvaliteter og skabte et inviterende læringsmiljø for børn og unge. Hun modtog Farveprisen 2020 for opgaven. Siden er samarbejdet udvidet til at omfatte renoveringerne af Nørre Fælled Skole og Tingbjerg Skole samt et nyt KKFO-byggeri i Tingbjerg.

Astrid Krogh, *"Gryn"møllen*, 2023, Strandgade, Christianshavn, København [Værket ikke gengivet her]
Astrid Krogh har udsmykket Finanstilsynets facade ved Strandgade 29 med et mønster i bladguld, der får solens stråler til at flimre på teglgavlen. Værket illustrerer hvordan samtidskunstnere kan tilføje nye lag til byen og (gen-)introducere ornamentet som et fortællende, poetisk element i arkitekturen. Værket er kommissioneret af Bygningsstyrelsen for Finanstilsynet. Det elegante og diskrete greb er et nutidigt ornament, der beriger oplevelsen af byen, giver forskellige oplevelser året igennem og peger på bygningens historie som flådens kornmølle. Bag bygningen mod havnen har Krogh formgivet en skulpturel bænk i forskellige farvede tegl, som skaber et opholdsrum ud til kajen.

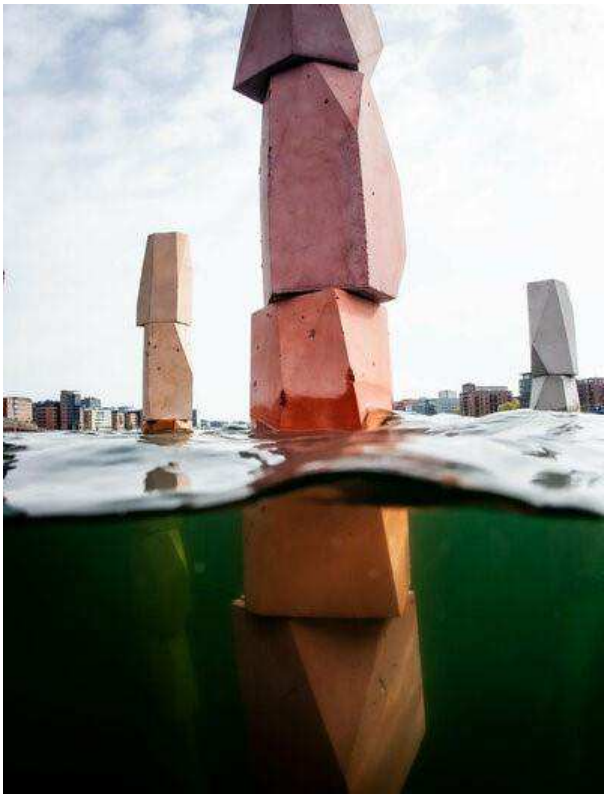

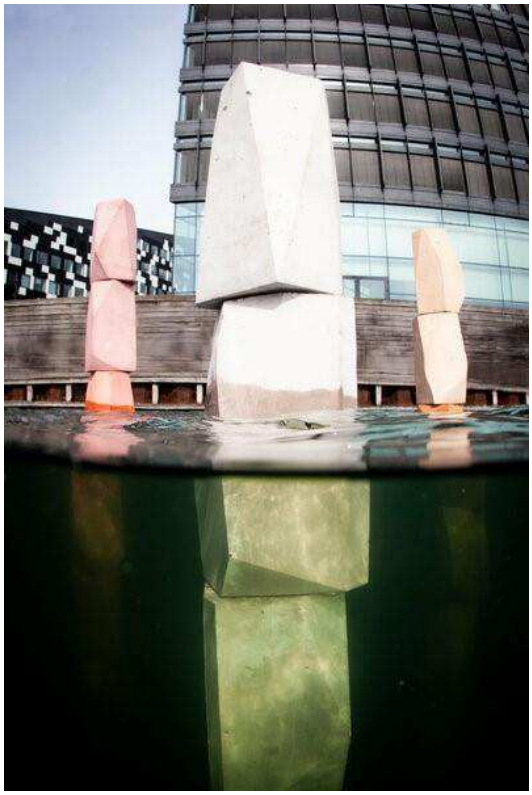

Superflex, As Close As We Get, 2022, Københavns Havn, Foto: Lars Hestbæk
Til Københavns Havn har kunstnergruppen SUPERFLEX skabt værket *As Close As We Get*. Værket illustrerer, hvordan kunst i offentlige rum kan flytte vores perspektiv – og her rejse spørgsmålet: Hvem udvikler vi egentlig byen for? Det består af en række skulpturer, delvist dækket og placeret i vandet. Værket reflekterer over det stigende havniveau og forestiller sig en fremtid, hvor fiskene er de nye borgere i menneskets samfund. Skulpturerne er udviklet af forskellige materialer – fra sten til specialfremstillede, fiskevenlige mursten. *As Close As We Get* er ikke kun et kunstværk, men også et potentielt hjem for fisk og mikroorganismer. Værket er realiseret i samarbejde med DTU Sustain og By & Havn med støtte fra Statens Kunstfond.

Marjetica Potrc og OOZE v/ Eva Pfannes og Sylvian Hartenberg, *Future Island*, 2023, Albano Universitet, Stockholm. Foto: Richard Estay

Future Island er et landskab anlagt som en ø, opdelt i to zoner, hvoraf den nordlige zone er 5°C varmere end den sydlige zone. Værket viser, hvordan kunstnere kan arbejde med nytænkning af byrum og klimaforandringer på en fysisk, narrativ og sanselig måde, hvor viden omsættes i forskning, undervisning og læring. Den nordlige zone viser over tid, hvordan klimaforandringer i fremtiden påvirker naturens flora og fauna. I den nordlige zoner er det 325 kvadratmeter store landskab opvarmet gennem vedvarende energi. Landskabet er opbygget med et avanceret teknologisk system med sensorer, der registrerer data på de to zoners fugtighed og temperaturen i jorden og i vandet. De indsamlede data bliver løbende analyseret og benyttet i forbindelse med undervisning og aktiviteter for børn og unge.

Tema 4: Samarbejde om kunst

I Københavns Kommune sikrer vi kvalitet i arbejdet med kunst i offentlige rum - både for ny kunst og for den eksisterende kunst - gennem faglighed, diversitet og lokal forankring. Tværfagligt samarbejde, inddragelse og transparente processer sikrer, at vores forvaltningspraksis er forankret og har faglig og demokratisk legitimitet. Dette tema beskriver, hvordan Københavns Kommune vil organisere arbejdet internt og eksternt og skabe rum for initiativ og handling.

Det er vores mål

- At Københavns Kommune styrker armslængdeprincippet og baserer beslutninger på faglig ekspertise.

- At Københavns Kommune etablerer et langsigtet samarbejde om kunst i offentlige rum på tværs af forvaltninger.

- At administrative rammer og processer omkring udvikling og etablering af kunst i offentlige rum bliver tydeliggjort og lettet.

Hvordan vil vi opnå vores mål?

Københavns Kommune vil læne beslutninger om kunst op ad faglige vurderinger. Vi vil sikre faglighed ved at inddrage Rådet for Visuel Kunst eller ekstern rådgivning som faglig kvalificerende part i anliggender vedrørende kunst i offentlige rum.

I de tilfælde, hvor en sag ligger udenfor Rådet for Visuel Kunsts faglige kompetencefelt, såsom litteratur eller kunsthåndværk og design, vil vi supplere med relevante kompetencer indenfor det pågældende fagområde.

Københavns Kommunes stadsarkitekt vil fremover bidrage til kvalificering af kunstens samspil med konteksten, ude som inde. Vi vil i relevant omfang inddrage medarbejdere, brugere, lokaludvalg, offentligheden mv. med henblik på kvalificering af kunstens relevans for brugere og for stedet.

Kvalitet og kontinuitet i arbejdet med kunst i offentlige rum sikres gennem et tæt samarbejde mellem Teknik- og Miljøforvaltningen og Kultur- og Fritidsforvaltningen. Kunst i Københavns Kommune skal beskrives i let forståelige arbejdsgange med klare faglige principper, så det bliver tydeligt for lokaludvalg, områdefornyelser, bygherrer, private grundejere, kunstnere m.fl., hvordan de kan iværksætte og gennemføre kunstinitiativer.

Vi vil desuden afklare muligheder for finansiering af kunst i offentlige rum i Københavns Kommune, herunder muligheder for at søge fondsmidler, etablere puljer, bevillinger til visionsprojekter og eksperimenter mv.

Marianne Levinsen og Ander Krüger, *Terra Incognita* – Trondheims Minnested etter 22. juli, 2016, Trondheim, Norge. Foto: Marianne Levinsen og Anders Krüger

Terra Incognita og processen omkring udviklingen af kunstværket demonstrerer, hvordan grupper med betydningsfulde perspektiver kan inddrages i valg af kunst til de steder og værker, der udvikles til byen. Trondheim Kommune udskrev en international konkurrence om et mindesmærke for de unge, der mistede livet ved angrebet 22. juli 2011. Billedhugger Anders Krüger og landskabsarkitekt Marianne Levinsen vandt opgaven med en åben og inviterende plads, hvor man kan mindes og sørge over de dræbte og også forsamle sig og fejre livet - som en poetisk protest mod ugerningen. Valget faldt på *Terra Incognita* efter en beslutningsproces i to faser. Først kunne alle borgere afgive deres stemme ved en åben afstemning arrangeret af den lokale avis, hvorefter der blev afholdt en afstemning kun for unge gymnasieelever, som overvældende valgte *Terra Incognita* – hvilket blev afgørende for den professionelle jury, idet stedet skulle være et sted, hvor de unge kunne samles og mindes – og også hylde demokratiet.

Gillian Wearing, *En rigtig dansk familie*, 2017, Statens Museum for Kunst, Indre By/Enghave Brygge, Kongens Enghave, København. Foto: Heine Pedersen

Den britiske kunstner Gillian Wearings skulptur *En rigtig dansk familie* er et eksempel, der involverer man forskellige aktører - et museum, et tv-selskab, en kunsthal, lokaludvalg og private grundejere. Kunstprojektet omfatter en tv-udsendelse, en udstilling og en skulptur, der fik plads på Enghave Brygge. I 2016 deltog 492 danske familier i en konkurrence, der blev vist på DR, om at blive foreviget i bronze. Valget faldt på familien Lysholm Thorsen fra Hillerød. Skulpturen blev først placeret foran Statens Museum for Kunst i forbindelse med Wearings udstilling på museet, hvorefter Københavns Kommune inviterede lokaludvalg til at indsende forslag til en permanent placering. Borgerrepræsentationen valgte Vesterbro Lokaludvalgs forslag, der blev fundet via et borgermøde og input fra lokale grundejere. Værket er i dag opstillet ved Skibbroen på Enghave Brygge – et af Københavns nye, privat udviklede byområder, og er udlånt til grundejerforeningen af Københavns Kommune.

Tema 5: Forvaltningspraksis med fokus på transparens og kunstnerisk kvalitet

I Københavns Kommune vil vi skabe gode vilkår for at kunstnere kan udvikle værker af høj kvalitet. Ensartede og forudsigelige processer og udbud af kunstopgaver skal give plads til originalitet, eksperimenter og visionære værker. Vi forvalter samlingen med fokus på kunstens værdi for København og københavnerne, så den er relevant nu og her – og for eftertiden. Dette tema beskriver, hvordan Københavns Kommune vil arbejde med kunst i praksis.

Det er vores mål

- At Københavns Kommunes processer, procedurer og redskaber ensartes og udbredes i kommunen.

- At kunstnere får mulighed for at byde på opgaver og får gode betingelser for at udvikle original kunst.

- At kunstsamlingen bliver forvaltet aktivt og med fokus på kunstens værdi.

Hvordan vil vi nå vores mål?

Vi vil indføre en kontekstanalyse som et centralt element i alle processer og dialoger om kunst. Når vi – eller eksterne – tager initiativ til at placere kunstværker, udvikle ny kunst og revurdere værker i samlingen, skal initiativtager udarbejde en helhedsorienteret og tværfaglig analyse af stedets historiske, sociale, arkitektoniske og æstetiske værdier, samt en interessentanalyse.

Når vi bestiller ny kunst, vil vi sikre den kunstneriske kvalitet gennem faglighed og forudsigelige rammer for kunstneres arbejde. Involvering af kunstfaglige rådgivere skal sikre kvaliteten af processer såvel som værker, for eksempel gennem lokale kunststrategier og opgavebeskrivelser, der beskriver kontekst og ønsker til kunsten. Vi vil udvikle en udbudspraksis, som giver både yngre og erfarne kunstnere mulighed for at byde ind på kunstopgaver. Professionelle arbejdsvilkår sikres gennem standardaftaler, hvor vilkår afklares i dialog med faglige organisationer. Vi vil skabe overblik over veje til at udvikle kunst i Københavns Kommune.

Vi vil samordne kunstsamlingen på tværs af Teknik- og Miljøforvaltningen og Kultur- og Fritidsforvaltningen. Som led i vores aktive forvaltning af samlingen, vil vi udvikle en metode for værdisætning af kunstværker og udvikle en strategi for udskillelse. Desuden vil vi beskrive kommunens tilgang til drift og vedligehold, hvor muligheder for præventive tiltag til værkers levetid og hensyn til arbejdsmiljø, ressourcer og ophavsret håndteres. Løbende tilstandsvurderinger foretaget af bevaringsaktører med relevant ekspertise vil sammen med bevaringsværdi ligge til grund for kommunens håndtering af det enkelte værk og samlingen.

PRAKTISKE BENSPÆND
Allerede før et kunstværk realiseres er det vigtigt at overveje dets efterliv. Samarbejde med myndigheder om sikkerhed og drift kan være udfordrende, hvis ikke det tænkes ind som en præmis. For kunst, der spænder over flere genrer, bør man tidligt tage højde for de gældende driftsstandarder i området, da de hurtigt vil påvirke, hvordan værket præsenterer sig selv efter aflevering. Særlige drift- og vedligeholdelsesløsninger er sårbare, da forvaltningernes ansvarsområder er delt, og Københavns Kommunes størrelse gør koordineringen kompleks.

Byen Sover, *LUX XII Et kapel på vrangen*, 2021, Kongens Enghave, København. Foto: Områdefornyelse Bavnehøj

Vestre Kirkegård har fået et magisk løft med en stor lysekrone med en diameter på 3,5 meter, opført som lyskunstværk foran Østre Kapel. Værket viser, hvordan et midlertidigt greb kan invitere til at opleve et sted på nye måder, og hvordan en lokal miniudbudsrunde og valg af kunstner kan realiseres med fokus på at skabe identitet og tryghed. Værket markerer stedet som et rum for eftertænksomhed og er udviklet i samarbejde med en lokal arbejdsgruppe og tegnestuen Byen Sover. Undervejs blev området udforsket og modnet med midlertidige kunstindsatser, og borgerinddragelsen fandt bl.a. sted gennem workshops og en film om processen. Lysekronen blev midlertidigt installeret og er planlagt som permanent, når kapellet omdannes til teatersal. Værket blev et springbræt til Bavnehøj og Vestre Kirkegårds årlige deltagelse i Copenhagen Light Festival.

Poul Gernes, *Palads Teatret*, 1989, Axeltorv, Indre By, København. Foto: Dansk Arkitektur Center

Sagen om Palads Teatrets fremtid er et eksempel på vigtigheden af at udvikle en demokratisk og faglig legitim bevaringspraksis for kunst i Københavns Kommune. I 1989 farvelagde billedkunstner og professor ved Kunstakademiet Poul Gernes og familien den nybarokke bygning i de farver, som kendetegner Palads Teatret i dag. Hvor farvesætningen dengang var kontroversiel, er den årsag til at Palads i dag er karakteriseret med høj bevaringsværdi og er blevet et folkeligt ikon. Siden det første gang blev foreslået at rive bygningen ned, har Palads Teatrets' fremtid været genstand for en langstrakt offentlig debat, som grundejere, fagmiljø, klimaaktivister, kulturarvsforkæmpere, politikere og lokaludvalg har engageret sig i. Sagen illustrerer den kompleksitet, kommunen navigerer i, når der skal tages stilling til levetiden af kunstværker i offentlige rum, idet værker kan give steder og mennesker identitet og flere parter kan have ejerskab, formelt eller uformelt.

PARAMETRE FOR VURDERING AF KUNSTNERISK KVALITET

Der skal være en sammenhæng mellem sted, ide og udtryk, der viser en dyb faglig helhed og som udvikler samtidskunsten. Værket skal udvikles i en god proces, hvor resultatet skaber værdi for modtagerne og brugerne af værket.

- **Kontekstbevidsthed:**
  Kunsten skal forholde sig til både sin fysiske placering og det omgivende miljø, samt have en bevidsthed om den samtid, den indgår i.
- **Materialitetsforståelse:**
  Der skal være sammenhæng mellem værkets indhold og materielle udtryk. Der skal være en gennemtænkt anvendelse og forståelse af materialer, hvor valget af materialer og teknik afspejler værkets ide.
- **Refleksion og dialog:**
  Kunsten skal stille spørgsmål og invitere til refleksion.
- **Modtagere**:
  Det offentlige kunstværk skal skabe værdi for de endelige modtagere af værket, herunder brugere, borgere og bygherren.
- **Proces:**
  Et godt kunstværk kræver et godt forarbejde. Et velstruktureret forløb med tilstrækkelig tid og ordentlige arbejdsforhold er afgørende for kvaliteten.

Kilde: Rådet for Visuel Kunst

BAGGRUND

Udarbejdelsen af *Kunst i København, Strategi for kunst i offentlige rum i Københavns Kommune* er igangsat på baggrund af et medlemsforslag vedtaget i Borgerrepræsentationen i 2023. Arbejdet har været forankret i en tværorganisatorisk styregruppe med repræsentanter fra Teknik- og Miljøforvaltningen, Kultur- og Fritidsforvaltningen og Rådet for Visuel Kunst. Strategien er udarbejdet med rådgivning fra den kuratoriske platform Empathic Environments og er generøst støttet af Statens Kunstfond.

Strategiprocessen blev indledt oktober 2024 med en inddragelsesproces. Her udpegede borgere, lokaludvalg, fagmiljø og medarbejdere i Københavns Kommune potentialer, barrierer og behov i arbejdet med kunst og leverede idéer og inspiration til, hvordan Københavns Kommune kan skabe værdi for borgerne og byen via kunst – og hvordan vi værner om kunstens værdi. De mange input er opsamlet i dokumentet ”Hvad kan, vil og skal vi med kunst i offentlige rum? Opsamling på inddragelsesproces for Kunst i København – Strategi for kunst i offentlige rum i Københavns Kommune”.

Selve strategien er skrevet i perioden medio januar til medio maj 2025 i dialog med Rådet for Visuel Kunst. Strategien er forelagt en tværfaglig følgegruppe med repræsentanter fra Københavns Kommune, Københavns Museum, By & Havn, HOFOR, Nationalmuseet, Nørre Gymnasium, Århus Kommune samt fagspecialisterne Matthias Borello, kurator, skribent og redaktør, Christina Bizzarro, rådgiver og formidler af kunsthåndværk og design, Amalie Skovmøller, lektor, Institut for Kunst og Kulturvidenskab, Københavns Universitet, for at sikre dens anvendelse i praksis.

IMPLEMENTERING – SAMARBEJDE PÅ TVÆRS

Strategien er den første af sin slags i Københavns Kommune og anslaget til et langsigtet, tværorganisatorisk og tværfagligt samarbejde om kunst. Strategien gælder frem til 2035 og følges af en handleplan, der er forankret i en styregruppe på tværs af Teknik- og Miljøforvaltningen, Kultur- og Fritidsforvaltningen og eventuelt øvrige forvaltninger.

Dokumentet ”Handleplan 2025-2030” beskriver de initiativer, vi vil sætte i værk for at indfri visionen og intentionerne i praksis. Med strategien følger ikke finansiering til nye tiltag. En stor del af handleplanens initiativer omfatter et tættere samarbejde på tværs af forvaltninger og tiltag, der er mulige at realisere under de nuværende rammer ved at udbrede eksisterende praksis og redskaber. Andre initiativer vil kræve udvikling og eventuelt finansiering.

APPENDIKS

KUNST I OFFENTLIGE RUM

Samtidskunst

Samtidskunst er et bredt begreb, der henviser til kunst udviklet i dag eller indenfor den nære fortid af nulevende kunstnere. Samtidskunst adskiller sig fra tidligere kunstretninger ved primært af afspejle vores aktuelle og hastigt forandrende samtid og verden, både samfundsmæssigt, politisk, socialt, kulturelt mv. Begrebet er primært blevet brugt siden 60'erne og 70'erne og ***refererer til kunst af fornyende eller eksperimenterende karakter med en særlig interesse i at skabe dialog og debat.*** Samtidskunst omfatter et bredt udsnit af kunstformer fra maleri til skulptur, installation til foto, video, lyd- og lyskunst, digitale værker, performances, og værker i landskab og bygninger og sociale kunstprojekter.

Det offentlige rum

Det offentlige rum er ideelt set et fælles rum og fristed, hvor vi mødes og opholder os som borgere, men det er også et rum med infrastruktur, funktioner, kontrol og magt. Det er både et universelt rum og et reguleret rum, hvor fortid møder nutid. Samtidskunsten kan med en undersøgende tilgang italesætte og reflektere over disse komplekse forhold, politiske beslutninger, sociale forhold, det kommercialiserede byrum eller give stemme og plads til det, der normalt ikke bliver hørt i vores fælles byrum. Når kunsten indtager det offentlige rum, er der derfor altid et forhold, der handler om, hvem værket skaber værdi for eller hvem der får en stemme. ***Offentlig kunst handler derfor ikke kun om den fysiske placering af et kunstværk, men også om de diskussioner, situationer eller sociale relationer, som kunstværket bidrager med.***

Offentlig kunst

Begrebet offentlig kunst refererer til kunst, der er en del af eller finder sted i vores fælles, offentligt tilgængelige rum. Den offentlige kunst er placeret i eller skabt til steder, til rum og miljøer, der er en del af vores hverdagsliv fx uddannelsesinstitutioner, pladser, boligområder, parker, naturområder mv.

Offentlig kunst bliver skabt af kunstnere fra kunstarter som billedkunst, kunsthåndværk, litteratur og scenekunst og kan tage form som fysiske værker fx skulpturer og gavlmalerier og installationer, performative værker, kunstnerisk bearbejdede funktioner fx inventar og skilte. ***Intentionen med offentlig kunst er ofte at bidrage med refleksion og debat eller styrke identitet, fællesskab og ejerskab,*** ofte med henblik på at skabe værdi for et sted eller i en kontekst. Genren offentlig kunst udvikler sig konstant, nye kunstneriske metoder tager form, og ændrer hvordan kunstnerne engagerer sig med offentligheden. Det fordrer en åbenhed for og nysgerrighed på, hvordan kunst kan fremtræde og indgå i forskellige sammenhænge.

Offentlig kunst er også en proces, hvor forskellige samfundsgrupper bliver aktiveret og engageret – ikke kun som passivt publikum, men også som modtagere eller medskabere af kunstværker. ***Kunst i offentlige rum kan give stemme til marginaliserede samfundsgrupper, skabe debat eller invitere til deltagelse og dialog.*** Samtidig er offentlig

kunst ofte kendetegnet ved særlige magtforhold, hvor bestemte stemmer kan dominere beslutningsprocessen om, hvad der bliver realiseret og hvordan. Offentlig kunst rummer derfor både et demokratisk potentiale og en potentiel eksklusion afhængigt af, hvem der får adgang til den eller til at forme den.

KØBENHAVNS KOMMUNES KUNSTSAMLING

Den offentlige kunst i Københavns Kommune omfatter primært kunstværker i byens rum, parker og naturområder, samt på kommunale og offentlige arbejdspladser og institutioner, som skoler og børnehaver. Københavns Kommunes samling af kunst fordeler sig over indkøbte, flytbare værker, der hænges op i kommunens institutioner og arbejdspladser, og værker med permanent placering i byrum og bygninger.

Indkøbte værker

I mere end 100 år har Københavns Kommune indkøbt kunstværker til sine bygninger. De første registrerede værker er fra 1897. Kunstsamlingen omfatter i dag cirka 4000 malerier, grafik, mindre skulpturer og installationer mv. til brug for udsmykning af kommunens kontorer, mødefaciliteter mv.

Rådet for Visuel Kunst står for indkøb af kunst til samlingen og råder over et indkøbsbudget på ca. 800.000 kr. årligt. Indkøbene foregår på gallerier, atelierer, kunstnerdrevne steder og på kunstmesser. Rådet køber kunst ca. fire gange om året. Ved indkøb af kunst lægger Rådet for Visuel Kunst vægt på kunstnerisk kvalitet og diversitet i kunstnerisk udtryk samt ligelig fordeling mellem køn.

Kultur- og Fritidsforvaltningen er sekretariat for Rådet for Visuel Kunst og varetager også kommunens kunstsamling. Samlingen bliver hængt op steder, hvor den kommer mange til gode. Det kan være jobcentre, skoler, kontorer og plejehjem i Københavns Kommune. Medarbejdere i Københavns Kommune har adgang til et kartotek over samlingen og kan søge om at låne værker.

Permanente værker

Samlingen af permanente kunstværker er sammensat af en historisk logik og omfatter en bred vifte af udendørs værker fra springvand og rytterstatuer til samtidskunst samt enkelte bygningsintegrerede eller flytbare, indendørs værker. Samlingen består af cirka 400 værker, hvoraf det ældste er Caritas-springvandet på Gammeltorv fra 1608, og der føjes løbende nye værker til.

Samlingen dækker primært værker på kommunale arealer. Den største koncentration af kunstværker og monumenter findes i middelalderbyen. Størstedelen er klassiske værker i bronze og sten, men med en markant spredning og variation i kvalitet, udtryk og materialebrug, hvilket svarer til det tidsspand og den forvaltningspraksis, som samlingen er blevet til i. Gennem tiden har navnlig fonde og privatpersoner bidraget til samlingen. Et eksempel på dette er Ørstedsparken, hvor bryggeren Carl Jacobsen har stået bag opstilling af en række kopier af antikke skulpturer som et bidrag til borgernes almene dannelse i tidens ånd.

Da Københavns Kommune ikke afsætter faste midler til kunst i forbindelse med byggeri og anlæg, foregår nyanlæg af kunst blandt andet som en del af kommunale anlægsprojekter, for eksempel i forbindelse med områdefornyelserne, via lokaludvalg eller som en politisk bestilling. Langt størstedelen af den permanente samling er dog overdraget til Københavns Kommune, som donationer fra private initiativer, hvor kunst skænkes som gave. I denne proces er Rådet for Visuel Kunst høringspart, ligesom relevante lokaludvalg høres i forbindelse med placering i deres lokalområde. For at værket kan indgå i Københavns Kommune permanente samling skal donationsanmodningen godkendes endeligt i Borgerrepræsentationen. Ved indvielsen overdrages værket til Københavns Kommune inklusive ansvaret for løbende drift og vedligehold samt vurdering af bevaringsværdighed.

Isa Genzken, *Vollmond*, 1997/2024, Den Frie Udstillingsbygning, 2025-2026, Indre By, København, © VG Bild-Kunst, Bonn / VISDA, Copenhagen. Foto: Anders Sune Berg

Værket *Vollmond* (fuldmåne på tysk) er en 16 meter høj skulptur, som Den Frie midlertidigt har lånt af kunstneren. Værket er et eksempel på, hvordan et midlertidigt værk kan bidrage positivt til udviklingen af et sted. Værket er både blevet en stedsmarkør og et humoristisk og poetisk indslag i byen, der tematiserer menneskets romantiske og planetære relationer. I dagslys møder københavnerne en rå, 16 meter høj overdimensioneret lygtepæl med en hvid kugle foroven, som infiltrerer det trafikale knudepunkt mellem Østerport Station og Den Frie. Om aftenen og natten forvandler skulpturen sig til en romantisk, lysende — og ekstra — måne på himlen over Den Frie. Placeringen af *Vollmond* indgår i Den Fries nyanlagte forplads, skabt af tegnestuen DETBLÅ.